

TOVERITAR

Amerikan suomalaisten työllänsien äännekkäntäjä ilmestyy Astoriassa, Ore., joka tiistai The Western Workmen's Publ. Society'n kustantamana.

Tilauhinnot Yhdysvaltoihin
1 vuosikerta...\$1.50 Puoli vuotta...90c
Canadaan ja Suomeen
1 vuosikerta...\$1.75 Puoli vuotta...\$1.00

TOVERITAR

Box 99 Astoria, Ore.

Entered as second-class matter July 18th 1911, at the Post Office at Astoria, Oregon, under the Act of March 3rd, 1879.

TOVERITAR

(THE WOMAN COMRADE)

SUBSCRIPTION RATES

IN THE UNITED STATES:

One year \$1.50 — 6 months 90c

IN CANADA:

One year \$1.75 — 6 months \$1.05

Toimitus:

HELMI MATTSON

Box 99, Astoria, Ore.

TOVERITTAREN TILAAJAMÄÄRÄ OSOTTA:

Uusia 82
Uudistuksia 61
Katkenneet 109

TOVERITTARET!

Olen oikein hartaasti odotellut suuria kirjeitä Toverittarelle, mutta eipä niitä ole kovin satamalla tullut. Yksi ja toinen on kyllä jotain lähettänyt, mutta ei niin moni, kun olisi pitänyt.

Tässä ennen tuloani lueskelin Toverittaresta ja muistakin lehdistä arvosteluja tämän lehden sisällöstä. Oli esitettyä mielipide, että Toveritar on saatava mahdollisimman monipuoliseksi ja arvokkaaksi. Siihen pitäisi saada miehuinen pala kaikille. Nyt minusta tuntuu — lie neekö ajatus liian aikainen — että paljon herkempiä olemme arvostelemaan tässä lehdessä olevia kirjoituksia, mutta leväperäisempiä, kun tulee kysymykseen Toverittaren sisällön parantaminen. Asiallinen arvostelu onkin paikallaan, se ei tee pahaa, mutta paljas arvostelu ei ole kylliksi. Pitäisi tehdä asian eteen muutakin.

Tässä tulee mieleeni eräs sisko. Hän ohjelmaa pyydettäessä aina jyrkästi kieltäytyi. "Millä perusteella? kysyttiin. Ei vastusta. Kiristettiin nudelleen samaa asiaa.

"Kyllä minä sitten arvostelen", sanoi hän.

Samallaista ajatusta älkää sentään kaikki ottako. Jää niitä sitenkin vielä kylliksi "arvostelijoita", vaikka tässä suurempikin joukko olisi arvosteltavana. Eikös? En tiedä, jos tämä muistuttaminen on liian aikaista, mutta toivon on, että ei tämä jutteluni ainakaan pahempaa vaikutusta tee.

Toverittaren tilaustamäärä viime viikolla jo vähän kohosi. Sillätavalla, sillätavalla! Eteenpäin! Helmi.

MILJONEERIEN LUKU

Viime Toverittaressa oli pujahtanut liian pienet numerot tämän nimiseen uutiseen. Katseltuaani muita tilastoja "äkkösin" että niitä on — nimittäin miljoneeria — lisääntynyt sodan ajalla paljon enempi, kun siinä tilastossa oli mainittu. En nyt tässä rupea tarkalleen enää merkkamaan montako heitä on ilmestynyt. Riittänee, kun sanon, että niin heitä ilmestyi "kuin sieniä sateella". Jokaiselle on sanomattakin selvää, mistä syystä niitä niin paljon yhtäkkiä ilmestyi ja mistä ne huikait voivot kahmaistain.

Joku tilasto näyttää, että uusien

miljoonamiesten luku on noin kahdeksastatoista kahteenkymmeneen tuhanteen, siis aikamoinen ero edellisen määritelmän suhteen.

URHEILU, LOPPUNUT

Elinkautiseen vankeuteen on tuomittu mies, josta sanomalehdissä on kerrottu, joka on käyttänyt useampia eri nimiä ollessaan naimisissa parinkymmenen eri naisen kanssa. Viimeksi kuului kulkeneen James P. Watsonin nimellä. Vaimo, jonka murhasta hän lopulta joutui kiikkiin oli nimeltään Nina Lee Deloney. Tämän naisen hänen sanotaan hakanneen kuoliaksi vasaralla ja heittäneen sitten ruumiin jonkin rotkoon, josta se sitten löydettiin. Huonomuistiseksi oli mies heittänyt, kun ei voinut sanoa, minne ne entiset vaimot kaikki liene joutuneet. Tämä on vähän erinomaisempaa voiteen haaskausta. Kummalla kun on menestynyt niinkin pitkälle. Eikäpä oikein riittäisi yhden äijän elinkautinen vankila-rangastus parikymmenen naisen elämästä. Vaikka naisia nyt sodan jälkeen kuuluu olevan — enempi kun ennen haaskattavaksi.

Ei niitä sentään yhden mieher rääkättäväksi joutaisi näin paljon. Ei ainakaan minun laskujeni mukaan.

KOETTAVAT KORJAILLA JUMALAN TÖITÄ

Kirkollisissa loitsuissa sanotaan, että jo ennen aikojen alkua merkitsi Jumala suurin kirjoihinsa kunkin ihmisen elämän pienimmätkin yksityiskohdat. Hän määräsi kullekin miehelle vaimon ja vaimolle miehen. Vanhan piian ja vanhan pojan iloton elämä huonollisesti myöskin on merkitty siihen suureen kirjaan mitä meidän herramme pitää.

Mutta nyt pohditaan Englannissa kuten muissakin maissa mitä hallitus voisi tehdä ihmisen elämää lisäämiseksi ja naisten ylituotannosta johtuvan probleemin ratkaisemiseksi. Asia näette on nyt se kaikissa Euroopan suurissa maissa, että löytyy miljoonia nuoria naisia, joita vastaamassa ei ole miespuolisia ihmisiä.

Sota nieli miljoonia nuoria miehiä ja nuoret naiset alkavat käydä vaaraksi aikamme "avioliliselle siveydelle".

Eräät realistit kyllä ajattelevat, että yksi miehinen mies vastaa useamman naista. Viitaten raamattuun ja historiallisiin tosiasioihin, he saattavat osottaa, että mitään todellista hätää ei ole olemassa. Hurskaat ja siveät Vanhan Testamentin miehet pitivät useita vaimoja. Sekä tämä että muut historialliset muistelmat osottavat, että semmoinenkin asia kuin mustasukkaisuus on totuttujen tapojen ja yksityisomaisuuden tuote, siis yhteiskunnallisten tarpeiden tuote, joten siis jos yhteiskunnalliset tarpeet ovat toiset, niin voivat olla nämäkin suhteet toisemmoiset. Puhuvatko nämä realistit omaan pussiinsa, vai onko heillä yhteiskunnan etu ja hyvinvointi sydämessä, sitä ei tässä tarvitse käsitellä tai arvailla.

Mutta vanhasta aviollisesta siveydestä ja sen sisällä tarhuvasta suvun jatkamisesta kiinnipitävät hallitukset koettavat keksiä tämänmukaisia keinoja. Niinpä suunnitellaan Englannissa 1,250,000 nuoren naisen siirtämisestä Amerikkaan ja Englannin alusmailiin, koska näissä on vielä enemmän kuin muualla avioliittomarkkinoille vapaita miehiä.

Tilastot näet osottavat, että Englannista 60 prosenttia on kolmen vuoden sisällä saavuttanut avioliiton sataman.

Tämä on ilmeistä Jumalan suunnitelmien sekaantumista. Sillä kuka voisi sanoa, ettei suuresa taivaallisessa kirjassa olisi määrätty nykyisen Euroopan maitten miljoonille neitsyille vanhan piian eli "Jeesuksen morsiammen" kohtalo, miten surullinen ja kuiva se onkin meheville neitsille. — Raiv.

MEIDÄN KORKEAMPI SIVISTYKSEMME

Kun amerikalaiset puhuvat tänne tulevista ja täällä olevista euroopalaisista siirtolaisista, heitä pidetään sivistymättömänä joukkona ja sen mukaisesti heitä halveksitaan alemmina olijoina. Amerikalaiset jo pienestä pitäen opetetaan pitämään itseään muita kansallisuuksia sivistyneimpinä.

Mutta Yhdysvaltain työväestön lapsitoimiston johtajan raportti ei tue tätä käsitystä. Se on toimitannut tutkimuksen viidessä valtiossa, joissa lapsityö on yleistä ja tutkimuksessa ilmeni, että uusia 19,696:sta neljäntoista ja kuudentoista ikävuoden välillä olevasta lapsesta, joille työlupa on annettu, neljäsosa ei kyennyt kunnollisesti nimeään kirjottamaan. Lähes kymmenen prosenttia heistä oli eronnut jo kansakoulun ensimmäiseltä luokalta tai jo ennen sitä. Ainoastaan kolme prosenttia näistä lapsista oli läpikäynyt kansakoulun ja yksi prosentti oli ollut korkeakoulussa.

Käikki nämä lapset 24 lukuunottamatta olivat amerikalaisia, Amerikassa syntyneitä. Raportin lopussa sanotaan, että ellei pikaisiin ja tarmokkaisiin toimenpiteisiin ryhdytä kuntien ja valtioiden taholta, nykyisen sukupolven lapset eivät saa edes alkeisopetuksen alkeitaakaan.

Kun näin on asia, niin eipä kannattaisi ylpeillä "korkeammalla sivistyksellämme." Mitä hyödyttävät koulut — hyvätkään koulut — kun olosuhteet ovat sellaiset, että lasten täytyy mennä työhön koulun asemasta?

Raiv.

HOUSUPOLITIikka

Kurellit ja korkeat kengänkoroit ovat aina olleet haitaksi naisten terveydelle. Muotihulluus on estänyt niistä luopumasta. Vaikka henki menisi, kun ei se vaan mene minuuttia, ajattelevat tietenkin naiset, eivätkä halua olla toistaan kummempia. Mutta nyt on uusi villitys tullut entisen tilalle. Tämä tosin ei ole terveydelle vaarallista lautaa.

Tarkoitetaan sitä nykyaikaista "overalleissa" kulkemista. Herraskaiset koettavat parantaa elintasoja housupolitiikalla. Opettavat säästämään ja perustavat "overall-klubeja". Tletoiset työlliset sanovat, että siinä ei ole muu, kun "overall"-komppanian rikastuttaminen kysymyksessä. Niinkun se onkin, sano.

Tässä joku aika takaperin eräissä lehdessä muuan innostunut "overallein" käyttäjä solvasi näitä meikäläisiä ja yleensä ulkomaalaisia, erittäinkin "finlanderia" miten nyt tyhmit ulkomaalaiset kulkevat "turkissa ja timanteissa", hupsut! Mutta me — sivistynyt luokka — kuljemme "overalleissa" ja sittenkin meidän tunne-
aan erilleen. Että kasvoista ja muista merkeistä sen näkee, kenessä kiertää herrasveri! —

Niin tuo jutteli, ihminen. Niin puhuvat vain pöytä täydellä suulla. Järjestykää "turkkien ja timanttien"

kontajat. Yhteensittyminen on voimaa! Ei nyt ole aikaa enempi kuunnella herraskalsten housupolitiikkaa.

ISTUIMME KULUTTA-MASSA

hiljaisia aamupäivän hetkiä. Siskoni nylpläten jotain työntapaista ja minä istuen kädet ristissä sylissä, laiskasti seuraten hänen hommiaan, kun ovi äkkiä revähtäen auki, olenkaan naputtamatta, yleisen tavan mukaan, ja sisään tupsahti — sanomalehtiasiamies.

"Hyvää huomenta!"

"Hyvää huomenta!"

"Mene pois siitä tuollista, että minä saan levähtää!" tiuskasi "agentti" lensättäen minut käsipuolesta toiselle puolen huonetta, josta sitten katsoa tölöin, suu auki ja silmät tapilla, häneen. Siskoni oli juuri asettamassa "keekkiä" uunin, mutta lysähtikin vieressä olevalle tuolille, unohtaen "keeki"-pannun aukinaiselle uuninkannelle, josta se — tämä painui hämähästi muistooni — puolen tunnin kuluttua siirrettiin kylmään uunin. Vieraalla ei näyttänyt olevan mitään kiirettä alkamaan keskustelua, ja me olimme tietysti niin ällistyneitä, hänen epätavallisesta esiintymisestäään, että tölöimme vaan toisiamme ja vuoroin vierasta, puhumatta sanakaan. Vihdoinkin laukesi pato asiamiehemme sisällä, ja hänen kokonaan katkerat kokemuksensa purkautuivat ulos, — kaikki yhtä aikaa, tietysti sillä seurauksella, että me emme ymmärtäneet yhtään mitään, tai kyllä sentään yhden lauseen, jonka hän huahti useaan kertaan: "Kyllä piti olla muistasielun ihminen!"

"Anna mulle kahvia", tokasi hän sitten yhtäkkiä. Nöyrästi totellen asettelimme me Kaisan kylkeä kuumemmalle paikalle. Se olikin vielä aamusesta niin lämmin, että pian saimme floksemme huomata tuon armaan nesteen rauhoittavan vaikutuksen. — Meidän asiamiehemme hymyili jo puolikupillista herkullisen hitaasti ryyppällytyään.

"Minun täytyi tulla tänne valoksiin ihmisiin purkamaan mieltäni, sillä minä olin niin täysi", sanoi hän, ryyppäen viimeisen tilkan kahvistaan. Sitten meille vähitellen seivisi hänen täyttymisensä syytkin. Muuan misiä — joka on joskus tilannut Toveria — ei uhannut uudistaa. Kehui kyllä olevansa työläisten puolesta, mutta Toveri-lehdestä, enempiä kuin osatoiminnastakaan ei hänen mielestään ole mitään hyötyä. "Hukkaakaan niissä rahansa ja kannatuksensa antaa, ei niistä hyödy, kun muutamat!"

Eikä koko sosialistinen Hike, eikä täkäläiset uniöt "kaunaa" mitään, ja että täällä on niin hiljasta ja kaikki asiat oikealla tolalla, ettei niissä ole mitään pykkäämistä. Buttessa sitä kuulutaan oikein tapeltavan, ja sitten kun sieltä tullaan tänne sen yhden ison union kanssa, niin sitte sitä kannattaa täälläkin innostua. Kun asiamiehemme oli udelut, että eikö sitä passaisi ruveta rustaamaan täkäläisillekin työläisille tappelemaan yhdessä unionissa, ettei tarttisi odottaa huttelaisia, niin muja oli tuuminut, ettei kannata tehdä mitään ennenkuin muut ovat värkänneet ihan valmiiksi sen yhden suuren union, niin eitte sitä kannattaa valkka yhtyä — ni' n että on siinä jo tarpeeksi saamaan — yhden valkoisen sanomalehden valkoisen asiamiehen — saapen kiehumaa. Kyllä tämä kaupunki (niin tämä Astoria — Toim.) on niin pimeää, ettei ole toista, kun 5000—6000 suomalaisesta huokaa yli kaksisataa lukee — ei kun tilaa Toveritarta."

"Kyllä tämä asiamiehen ammatti on viimeistä virkaa!" pursuli häneltä vielä viimeinen huokaus, sitten hän alkoi leppyä, kalvoi pussistaan papeireita ja kehäsi, että "ompas mulla